

Undervisningens kvalitet i resursskolor

En tematisk kvalitetsgranskning av 30 resursskolor i grundskolan
Diarienummer: 2024:9816

Tematisk kvalitetsgranskning

Varje år gör Skolinspektionen ett antal tematiska kvalitetsgranskningar inom viktiga områden. Då granskar vi verksamhetens kvalitet inom ett avgränsat tema. Granskningen görs i förhållande till nationella mål och riktlinjer samt aktuell forskning. Skolinspektionens iakttagelser, analyser och bedömningar redovisas dels i form av enskilda beslut till de granskade verksamheterna, dels i denna övergripande rapport. De iakttagelser och slutsatser som presenteras i rapporten baseras på verksamheterna som har granskats, och avser inte att ge en nationell bild av förhållandena. Utgångspunkten är alla barns och elevers lika rätt till en god utbildning i en trygg miljö. Med hänsyn till granskningens kontext kan iakttagelserna användas som grund för analys och underlag för det lokala utvecklingsarbetet av landets samtliga skolor, verksamheter eller huvudmän.

Citera gärna Skolinspektionens rapporter, men kom ihåg att uppge källa:

Skolinspektionen, rapportens namn och år.

Skolinspektionen, Tematisk kvalitetsgranskning 2026

Diarienummer: 2024:9816

ISBN 978-91-990735-4-5

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Majoriteten av de 30 granskade resursskolorna behöver höja undervisningens kvalitet	4
Undervisningen planeras och genomförs inte utifrån elevernas behov av individanpassat lärarstöd i tillräckligt hög grad	5
Undervisningen rymmer en begränsad variation av aktiviteter, arbetssätt och redovisningsformer	5
Få av de 30 resursskolorna i granskningen arbetar systematiskt med att främja elevernas motivation och engagemang	5
Resursskolor har ett viktigt uppdrag	5
Inledning	6
Därför har Skolinspektionen granskat undervisningens kvalitet i resursskola	8
Risk att undervisningen inte ger eleverna goda förutsättningar för lärande	9
Risk att elevernas kunskapsutveckling hamnar i skymundan	9
Risk att lärarnas förhållningssätt inte främjar elevernas motivation och lärande	10
Syfte och frågeställningar	12
Avgränsningar	12
Granskningens genomförande	12
Det här visar granskningen	13
Undervisningens kvalitet i granskade resursskolor behöver höjas	13
Om de 30 resursskolor som ingått i granskningen	13
Elevunderlag och organisation	13
Undervisning som möter elevernas behov av aktivt lärarstöd	14
Elever ges sällan ett aktivt och individanpassat lärarstöd	15
I hälften av de 30 granskade resursskolorna är undervisningen inte tillräckligt strukturerad	17
Hälften av de 30 granskade resursskolorna möter inte elevernas behov av anpassning av undervisningens innehåll och arbetssätt	18
Målfokuserad och stimulerande undervisning	19
Undervisningen fokuserar oftast på kunskapsmålen, men det varierar mellan lärare om syfte och mål tydliggörs för eleverna	19
Begränsad variation i aktiviteter, uppgifter och redovisningsformer	20
Få tillfällen för gemensam reflektion och diskussion	21
Tilltro till elevernas förmågor och stärkande av deras motivation och engagemang	22
Vanligt med låga förväntningar på eleverna på de 30 granskade resursskolorna	22
Många av de 30 skolorna i granskningen saknar strategier och systematik i arbetet med att synliggöra elevernas progression	24
Skolorna tränar sällan eleverna på att ge relevanta synpunkter på undervisningen	25

Avslutande diskussion.....	27
Majoriteten av de granskade resursskolorna behöver höja undervisningens kvalitet	27
Sällan samverkan mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens	28
Låg tilltro till eleverna påverkar undervisningens kvalitet	28
Strävan mot självständighet i elevernas lärande är viktigt.....	29
Även elever i resursskolor behöver få möjlighet att delta i gemensamt lärande	29
Referenser	31
Bilagor.....	33
Bilaga 1: Skolinspektionens kvalitetskriterier	33
Bilaga 2: Metod och urval	35
Bilaga 3: Granskade verksamheter.....	36
Bilaga 4 Aktuella bestämmelser	39
Bilaga 5 Referenspersoner	43

Sammanfattning

Resursskolor är till för elever i behov av särskilt stöd.

Utgångspunkten för placering i en resursskola är att bättre kunna möta elevens stödbehov¹ än vad som har varit möjligt i ordinarie grundskola. En nyckel till framgång i resursskolor är att lärarna ger ett individanpassat stöd i undervisningen. Det är därför oroande att flertalet av de 30 granskade resursskolorna inte i tillräckligt hög grad ger eleverna ett individanpassat lärarstöd.

Skolan har ett långtgående ansvar att möta elevernas stödbehov inom ramen för elevernas ordinarie skolplacering. Resursskolor är till för det mindre antal elever med stödbehov som utifrån den rådande skolsituationen är svåra att möta på annat sätt än genom placering i resursskola. I resursskolan ska eleverna ges goda möjligheter att fullfölja en grundskoleutbildning, och på så vis få en bra grund för vidare studier och ett framtida yrkesliv. Genom individanpassat stöd ska elever som behöver stöd få bättre förutsättningar att utvecklas i enlighet med utbildningens mål. Huruvida resursskolor möter de målsättningar som finns är utforskat. Det finns indikationer på att undervisningskvaliteten i resursskolor varierar, men det saknas nationella utvärderingar.

Skolinspektionen har därför granskat i vilken utsträckning elever i resursskolor ges undervisning som möter deras stödbehov, är målfokuserad och stimulerande samt präglas av en tilltro till elevernas förmågor och stärker deras motivation och engagemang. Granskningen har omfattat 30 resursskolor med undervisning i årskurs 4–9. I rapporten visar vi på utvecklingsområden i undervisningen och ger exempel på undervisning av hög kvalitet.

Majoriteten av de 30 granskade resursskolorna behöver höja undervisningens kvalitet

Skolinspektionens bedömning är att undervisningens kvalitet behöver höjas på 28 av de 30 resursskolor som ingått i granskningen. Sammantaget visar granskningen att många av de granskade skolorna inte planerar och genomför undervisningen utifrån de stödbehov eleverna på resursskolan har. Iakttagelserna och slutsatserna gäller de 30 verksamheter som har granskats och avser inte att ge en nationell bild av förhållandena. Även om undervisningen och lärarnas arbete är i fokus i granskningen, vill vi betona att det är huvudmannens och rektorns ansvar att ge förutsättningar för lärarnas arbete. Nedan redogör vi för granskningens viktigaste iakttagelser och slutsatser.

¹ Med stödbehov avses i denna granskning det stöd som eleven behöver både vad gäller lärarstöd i undervisningssituationen och stöd genom att anpassa lärmiljön, till exempel genom lokaler anpassade för skolans elever. Om det särskilda stödet ges enligt elevernas åtgärdsprogram ingår inte i Skolinspektionens granskning och bedömning.

Undervisningen planeras och genomförs inte utifrån elevernas behov av individanpassat lärarstöd i tillräckligt hög grad

På en majoritet av skolorna planeras och genomförs inte undervisningen utifrån elevernas behov av individanpassat lärarstöd i tillräckligt hög grad. Men medan många granskade resursskolor bedöms ha stora utvecklingsbehov ger några skolor eleverna en undervisning av hög kvalitet som möter elevernas individuella stödbehov. Samtidigt framkommer på flera skolor stora skillnader i undervisningens kvalitet mellan olika lärare inom samma skola. Granskningen synliggör därmed också bristen på likvärdig undervisning, både inom och mellan skolor.

Undervisningen rymmer en begränsad variation av aktiviteter, arbetsätt och redovisningsformer

På över hälften av de granskade resursskolorna rymmer undervisningen en begränsad variation av aktiviteter, arbetsätt och redovisningsformer. Det finns även flera exempel på skolor där enskilt arbete helt dominerar undervisningen. Undervisningen anpassas sällan så att eleverna på dessa skolor får möjlighet att arbeta på olika sätt eller tillsammans med andra elever, till exempel att diskutera och reflektera tillsammans med andra. När undervisningen upplevs som enformig beskriver elever att de tappar engagemang och ork för skolarbetet.

Få av de 30 resursskolorna i granskningen arbetar systematiskt med att främja elevernas motivation och engagemang

På många av de granskade resursskolorna saknar lärarna strategier och systematik i arbetet med att synliggöra elevernas progression. Det är till exempel vanligt att samtal med eleverna om hur de har utvecklats i sitt lärande och vad de kan förbättra ytterligare i princip endast sker vid utvecklingssamtal. På de flesta skolor finns det också endast enstaka tillfällen, exempelvis vid skolstart eller på utvecklingssamtal, där eleverna får möjlighet att framföra synpunkter på undervisningen. Undervisningen på merparten av de granskade resursskolorna präglas endast delvis eller i låg grad av tilltro till elevernas förmågor. Det är vanligt att lärare uttrycker osäkerhet kring att till exempel uppmuntra eleverna att försöka lite till eller att ta ett steg mot att lära sig det som är svårt.

Resursskolor har ett viktigt uppdrag

En lyckad skolgång är en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter. Elever på resursskolor har lägre kunskapsresultat än elever generellt, och har ett stort behov av stöd. För dessa elever blir resursskolornas relationsskapande arbete och arbetet med att stödja elevens möjligheter att lyckas i skolarbetet ytterst viktigt.

Inledning

Skolan har ett långtgående ansvar i att möta elevernas stödbehov inom ramen för deras ordinarie skolplacering. Att placera elever i en resursskola är en ingripande åtgärd i en elevs skolgång och dessa skolor är till för det mindre antal elever som utifrån den rådande skolsituationen har stödbehov som är svåra att möta på annat sätt än genom placering i resursskola.²

Endast elever som är i behov av särskilt stöd får gå i resursskola. Ofta rör det sig om elever som, utöver åtgärdsprogram, behöver ett mindre skolsammanhang och en i hög grad anpassad lärmiljö.³ Det kan till exempel handla om elever med språkstörning, elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och elever med uttalad psykosocial problematik och psykisk ohälsa.⁴ Små elevgrupper, hög personaltäthet och anpassade lärmiljöer kännetecknar ofta resursskolor. Resursskolor kan också ha särskild kompetens för just de behov av särskilt stöd som den egna skolans elever behöver.⁵

Möjligheten för fristående grundskolor att begränsa sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd infördes i 2010 års skollag.⁶ Den möjligheten fanns även för kommunala skolor även om det inte fanns någon uttrycklig reglering av de kommunala resursskolorna i 2010 års skollag.⁷ Som begrepp i skollagen infördes resursskolor dock först år 2022, och sedan dess regleras både kommunala och fristående resursskolor av skollagen (se faktaruta om resursskolor på nästa sida). Antalet resursskolor har ökat över tid, och 2026 finns drygt 150 grundskolor registrerade som resursskolor i Skolverkets skolenhetsregister, varav ungefär 100 har kommunal huvudman och drygt 50 har fristående huvudman.⁸ Geografiskt är de spridda över hela landet och finns i både små och stora kommuner.

Begreppet stödbehov i denna granskning

Med stödbehov avses i denna granskning det stöd som eleven behöver både vad gäller lärarstöd i undervisningssituationen och stöd genom anpassning av lärmiljön, till exempel med lokaler anpassade för skolans elever. Om det särskilda stödet ges enligt elevernas åtgärdsprogram ingår inte i Skolinspektionens granskning och bedömning.

² Prop. 2021/22:156, s. 43; SOU 2020:42, s. 99.

³ Prop. 2021/22:156, s. 15.

⁴ Prop. 2021/22:156, s. 15.

⁵ Skolverket (2025a); Prop. 2021/22:156, s. 37.

⁶ 10 kap 35 § Skollagen.

⁷ Kommuner som hade egna resursskolor hanterade tidigare dessa på olika sätt och det fanns en gränsdragningsproblematik mellan kommunala resursskolor och så kallade kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper där kommunen samlade elever från olika skolenheter. Av bland annat dessa skäl bedömdes det finnas ett behov av att i skollagen tydliggöra vad som närmare bör gälla för kommunala resursskolor. Se prop. 2021/22:156 s. 16.

⁸ Skolverket (2026).

Resursskolor

En resursskola är en skola som begränsar sitt mottagande av elever till de som behöver särskilt stöd. Resursskolor tar endast emot elever som behöver sådant särskilt stöd som den specifika resursskolan erbjuder för att kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, eller sådant stöd som behövs för att undvika svårigheter i elevernas skolsituation. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Resursskolor är inte en egen skolform, utan ett möjligt sätt för skolhuvudmän att organisera särskilt stöd för elever som är i behov av det. Det innebär att resursskolor bedrivs inom olika skolformer, som exempelvis grundskolan eller den anpassade grundskolan.

Det handlar ofta om små skolenheter, som vanligen kännetecknas av anpassade lärmiljöer med små elevgrupper och hög personaltäthet. Resursskolor kan ha både kommunala och enskilda huvudmän. Några ligger i anslutning till en ordinarie grundskola medan andra resursskolor ligger avskilt. En del resursskolor är även HVB-hem eller har elever från LSS-boenden.

Det är vårdnadshavare som ansöker om placering av ett barn vid en resursskola inom grundskolan. Ansökan får även, när det gäller kommunala resursskolor, göras av elevens rektor, om eleven är placerad vid en av kommunens skolenheter och elevens vårdnadshavare medger det. En placering i en resursskola bygger alltid på frivillighet.

En elevs placering vid en kommunal resursskola inom grundskolan ska regelbundet följas upp och utvärderas. Eleven har rätt att gå kvar vid resursskolan så länge eleven behöver sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder. Huvudregeln är att elever i fristående skolor, inklusive fristående resursskolor, har rätt att gå kvar i den skola där de blivit mottagna. Om det efter en viss tid bedöms vara till elevens bästa att återgå till en ordinarie skola bör frågan tas upp med elevens vårdnadshavare.

Det finns bestämmelser i skollagen om kommunala och fristående resursskolor inom flera skolformer, bland annat grundskolan. Bestämmelserna skiljer sig åt i vissa delar mellan fristående och kommunala resursskolor.

Källa: Skolverket (2025) Resursskolor. <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/resursskolor>.

Syftet med att förtydliga lagstiftningen kring resursskolor var att ge fler elever goda möjligheter att fullfölja en grundskoleutbildning, och på så vis ge dem en bra grund för vidare studier och ett framtida yrkesliv.⁹ Genom individanpassat stöd i en anpassad lärmiljö ska elever som behöver det få bättre förutsättningar att utvecklas i enlighet med utbildningens mål.¹⁰ Huruvida resursskolor möter sitt syfte är outforskat. Det saknas nationella utvärderingar men det finns indikationer på att undervisningens kvalitet i resursskolor varierar.¹¹ Den forskning som finns om exempelvis särskilda undervisningsgrupper eller andra typer av särskiljande lösningar¹², där målgruppen också är elever i behov av särskilt stöd, ger en delad bild. Skolinspektionens granskning av undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp vid 30 grundskolor visade att lärarna i omkring hälften av grupperna inte i tillräcklig utsträckning gav eleverna ett aktivt och individanpassat lärarstöd och inte heller anpassade aktiviteter och arbetsätt utifrån elevernas förutsättningar och behov.¹³ Även om förutsättningarna skiljer sig åt mellan särskilda undervisningsgrupper och resursskolor så kan målgruppen vara densamma.¹⁴

Därför har Skolinspektionen granskat undervisningens kvalitet i resursskola

Elever som går i resursskola har ofta en svår skolsituation bakom sig, och risken att eleverna har svårt att nå godkända betyg kan vara stor. I Skolinspektionens skolenkät svarade 29 procent av eleverna på resursskolor i årskurs 8 att de *endast till viss del* eller *inte alls* får det stöd de behöver för att klara skolarbetet.¹⁵ I samma enkät svarade 31 procent av eleverna att lärarna endast *till viss del* eller *inte alls* förklarar vad eleverna behöver kunna i de olika ämnena.¹⁶ Eftersom de flesta resursskolorna har få elever saknas oftast officiell statistik för kunskapsresultat i form av betyg.¹⁷ Skolverket gjorde en kartläggning av fristående resursskolor 2014 som visade att eleverna i resursskolan hade avsevärt mycket lägre kunskapsresultat än grundskolans elever generellt.¹⁸ Nedan beskrivs några särskilt viktiga aspekter kopplade till undervisningens kvalitet i resursskolor.

⁹ SOU 2020:42, s. 113-116, 171.

¹⁰ SOU 2020:42, s. 81f.

¹¹ SOU 2020:42, s. 109.

¹² Särskiljande lösningar används främst för elever som riskerar att inte uppnå de kunskapsmål som minst ska uppfyllas. Förutom placering i resursskola kan det handla om särskilda undervisningsgrupper, enskild undervisning eller anpassad studiegång där undervisningen är mer individanpassad än i den ordinarie klassen.

¹³ Skolinspektionen (2024), s. 6, 15-16.

¹⁴ SOU 2020:42, s. 70. Det finns flera skillnader i förutsättningar mellan särskilda undervisningsgrupper och resursskolor. Bland annat är placering i särskild undervisningsgrupp rektorns beslut medan det är vårdnadshavarna, eller i vissa fall rektorn, efter vårdnadshavarnas medgivande, som ansöker om plats (10 kap 31a § skollagen).

¹⁵ Skolinspektionen (2025a). Motsvarande siffror för elever i övriga grundskolor i årskurs 8 är 33 procent.

¹⁶ Skolinspektionen (2025a). Motsvarande siffror för elever i övriga grundskolor i årskurs 8 är 36 procent.

¹⁷ I Skolverkets databas för statistik SIRIS redovisas inte resultat för grupper mindre än 10 elever. Då flertalet resursskolor endast har ett fåtal elever i varje klass finns inte tillgänglig statistik vare sig per skola eller på nationell nivå.

¹⁸ Skolverket (2014), s. 64.

Risk att undervisningen inte ger eleverna goda förutsättningar för lärande

Placering i resursskola är ofta ett resultat av en lång process av olika stödåtgärder som till slut inte bedömts tillräckliga.¹⁹ En elevs skola ska ha gjort allt den kan förväntas göra för att tillgodose elevens behov inom ordinarie sammanhang innan en placering i resursskola ska komma i fråga.²⁰ Utgångspunkten för placering i resursskola är att kunna möta elevernas behov av särskilt stöd på ett bättre sätt än vad som varit möjligt i ordinarie skola och undervisningssammanhang. Elever i resursskolor förväntas därför dels kunna få ett mer individanpassat och aktivt lärarstöd, dels en högre grad av anpassning av undervisningssituationen.

Eleverna i resursskolor utgör en mycket heterogen grupp, och skälen till att eleverna går i resursskola kan skilja sig åt avsevärt.²¹ Exempelvis kan det finnas elever med koncentrationssvårigheter och utåtagerande beteende, elever med en hög känslighet för intryck och elever med ett stort behov av förutsägbarhet. Vissa elever kan också ha stora kunskapsluckor, exempelvis på grund av lång frånvaro från skolan. Den gemensamma nämnaren är att eleverna har omfattande stödbehov. Att elevernas kunskapsnivå och behov av särskilt stöd kan skilja sig åt väsentligt ställer stora krav på lärarnas kompetens och förmåga att anpassa undervisningen och sitt stöd utifrån elevernas behov.

Risk att elevernas kunskapsutveckling hamnar i skymundan

När elever i behov av särskilt stöd placeras i särskiljande lösningar visar internationell forskning att deras lärare ofta tenderar att sänka de kunskapsmässiga kraven på dem.²² Skolinspektionens erfarenheter pekar också på att det finns risk att lärare möter elevers svårigheter genom att sänka nivån på uppgifter i stället för att ge eleverna stöd i att ta sig an uppgifterna.²³

När Skolinspektionen granskade 30 skolors undervisning i särskild undervisningsgrupp fanns det generellt ett kunskapsfokus i den utbildning som eleverna fick. Däremot visade granskningen att undervisningen i flera grupper tenderade att fokusera på görande snarare än lärande.²⁴ Elevernas lektioner i dessa grupper bestod ofta helt av att de arbetade enskilt med olika instuderingsuppgifter. Uppgifterna sattes sällan i ett sammanhang, och lärarens roll tenderade att reduceras till att sitta bredvid och stötta eleverna i att få uppgifterna gjorda, snarare än att bedriva undervisning.²⁵

Medan målet i undervisning i ordinarie skola förblir att eleverna ska nå kunskapsmålen, tenderar de särskiljande lösningarna att allt för ensidigt fokusera på att eleverna ska komma till skolan och må bra när de är där.²⁶ Att eleverna mår bra är förstås viktigt i sig. Deras mående är också viktigt utifrån ett kunskapsperspektiv; studier visar att hur elever mår påverkar deras

¹⁹ SOU 2020:42, s. 71 ff.

²⁰ SOU 2020:42, s. 72.

²¹ SOU 2020:42, s. 117.

²² Håkansson och Sundberg (2020), s. 93.

²³ Skolinspektionen (2026), s. 24.

²⁴ Skolinspektionen (2024).

²⁵ Skolinspektionen (2024), s. 27.

²⁶ Se till exempel Westerberg (2023), s. 172.

kunskapsresultat och vice versa.²⁷ Samtidigt är det viktigt att skolan inte tappar fokus på elevernas kunskapsutveckling och deras möjlighet att nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Risk att enformig undervisning hämmar elevernas engagemang och kunskapsutveckling

En hög andel individuellt arbete hänger ofta samman med att elevernas engagemang för skolarbetet minskar och att de därmed uppnår sämre kunskapsresultat.²⁸ Att läraren på ett medvetet sätt väljer och varierar undervisningen utifrån det innehåll som ska läras ut och utifrån elevernas förutsättningar, är centrala aspekter för att undervisningen ska stimulera och främja elevernas engagemang och kunskapsutveckling.²⁹ Skolan ansvarar också för att varje elev vid grundskolans slut kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra.³⁰ För att främja motivation behöver elevernas uppgifter bland annat vara utmanande och meningsfulla och stödjas av en varierande undervisning i ett klassrumsklimat som är tillåtande, och som också ställer utmanande men rimliga krav.³¹

Det finns forskning som lyfter kommunikation och samtal som centrala för elevers lärande.³² En större studie av lärandeprocesser i särskilda undervisningsgrupper för elever med adhd visade att kommunikationen ofta skedde en-till-en mellan lärare och elev och att läraren dessutom ofta dominerade samtalen. Utvecklade resonemang från elevernas sida såväl som dialog och gemensamt kunskapsbyggande eleverna emellan var ovanligt. Forskarna konstaterade att det fanns få tecken på att eleverna blev mer delaktiga i särskilda undervisningsgrupper än i en vanlig klass.³³ Även Skolinspektionens granskning av undervisningen i 30 grundskolor med särskilda undervisningsgrupper visade att variationen i undervisningen ofta var begränsad och att gemensamma diskussioner och samtal elever emellan var ovanliga.³⁴ Enligt Skolinspektionens skolenkät svarade 33 procent av eleverna i årskurs 8 på resursskolor *ganska lite* eller *väldigt lite/inte alls* på frågan om de får öva på att diskutera frågor där man kan tycka olika.³⁵ Att eleverna får träna på att aktivt lyssna, ställa frågor, uttrycka sina tankar och få in ta olika perspektiv i olika frågor, är viktiga delar i flera ämnen.

Risk att lärarnas förhållningssätt inte främjar elevernas motivation och lärande

Det finns stöd i forskning för att lärares förväntningar och förhållningssätt har stor betydelse för elevernas kunskapsresultat.³⁶ Goda sociala relationer mellan

²⁷ Skolverket (2019), s. 9. Håkansson och Sundberg (2023), s.122–123.

²⁸ Skolverket (2009), s. 33.

²⁹ Håkansson och Sundberg (2020), s. 71. Håkansson och Sundberg (2023). s. 114, 118, 123-123.

³⁰ Skolverket (2022). Lgr22, 2. Övergripande mål och riktlinjer. 2.2 Kunskaper.

³¹ Håkansson och Sundberg (2023). s. 115.

³² Håkansson och Sundberg (2020), s. 154, 171.

³³ Hjärne och Säljö (2019a).

³⁴ Skolinspektionen (2024), s. 17, 23.

³⁵ Skolinspektionen (2025a). Motsvarande siffra för elever i övriga grundskolor i årskurs 8 är 40 procent.

³⁶ Håkansson och Sundberg (2020), s. 176. Håkansson och Sundberg (2023), s. 122-123, 128.

lärare och elev har också generellt visat sig ha positiva effekter på elevernas studieprestationer.³⁷ Lärares förhållningssätt, deras förmåga att anpassa undervisningen och deras samarbete lyfts fram som minst lika viktiga aspekter som var eleven rent organisatoriskt är placerad.³⁸ För de minst motiverade eleverna, som har svårast att klara skolans krav, kan nära och förtroendefulla relationer vara särskilt avgörande.³⁹

Resultaten från flera studier visar på stigmatiseringseffekter av särskilt stöd.⁴⁰ Studier visar också att placering i särskiljande lösningar riskerar att ge negativ påverkan på elevernas självbild och motivation för skolarbetet.⁴¹ Samtidigt tenderar lärares förväntningar på elevernas prestationer, såväl som elevernas egen motivation, att minska när de placeras i grupper utanför ordinarie undervisningssammanhang.⁴² Att lärare och övrig personal förmedlar höga förväntningar på vad eleverna kan och klarar av i undervisningen är därför särskilt viktigt för elever i resursskolor. Tydligt kommunicerade förväntningar, fokus på motiverande och konstruktiva budskap om framgång och misslyckanden från lärare till elev, informativ återkoppling mellan lärare och elever och ett positivt och uppmuntrande klimat hör till exempel på sådant som i stället har en positiv inverkan på elevernas motivation.⁴³

Risk att elevers delaktighet och inflytande begränsas

Lärarna ska svara för att eleverna har ett reellt inflytande över arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.⁴⁴ En viktig förutsättning för detta är ett öppet klassrumsklimat där eleverna bjuds in att fråga, diskutera och komma med synpunkter.

Tidigare erfarenheter från Skolinspektionens granskningar visar att elevernas inflytande och delaktighet i undervisningen är något som behöver utvecklas på många skolor.⁴⁵ I Skolinspektionens granskning av undervisningen i 30 särskilda undervisningsgrupper framkom det att eleverna sällan fick möjligheter att träna på att samtala tillsammans och begränsade möjligheter till inflytande över undervisningen.⁴⁶ Precis som i särskild undervisningsgrupp har elever i resursskolor många gånger en problematisk skolsituation bakom sig och kan ha upplevt att skolan inte är en plats för dem. Att inte involveras i undervisningens utformning eller sitt eget lärande i tillräcklig utsträckning riskerar att få negativa konsekvenser för elevernas kännedom om och tilltro till den egna förmågan, samt för deras motivation och engagemang i skolarbetet.

³⁷ Håkansson och Sundberg (2023), s. 122–123.

³⁸ SOU 2020:42, s. 108.

³⁹ Westerberg (2023), s. 34.

⁴⁰ Se till exempel Hjärne & Säljö (2019b), s. 219. ⁴⁰ Håkansson och Sundberg (2020), s. 94-95.

⁴¹ SOU 2020:42, s. 62. Håkansson och Sundberg (2020), s. 94 ff.

⁴² Se till exempel Hjärne & Säljö (2019b), s. 219.

⁴³ Håkansson och Sundberg (2023), s. 122-123.

⁴⁴ Skolverket (2022). Lgr 22. Avsnitt 2. Övergripande mål och riktlinjer. 2.3 Elevers ansvar och inflytande.

⁴⁵ Se till exempel Skolinspektionen (2025b), s. 23.

⁴⁶ Skolinspektionen (2024), s. 29.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna rapport är att granska undervisningens kvalitet i resursskolor i årskurs 4–9 för att besvara granskningens tre frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ges elever i resursskolor en undervisning som möter deras stödbehov?
2. I vilken utsträckning ges elever i resursskolor en målfokuserad och stimulerande undervisning?
3. I vilken utsträckning präglas undervisningen i resursskolor av tilltro till elevernas förmågor och stärkande av deras motivation och engagemang?

Avgränsningar

Skolinspektionens granskning omfattar 30 av de cirka 150 grundskolor som är inrapporterade som resursskolor i Skolverkets skolenhetsregister, det vill säga skolenheter som begränsar utbildningen till elever i behov av särskilt stöd. Särskilda undervisningsgrupper eller akutskolor ingår inte. Fokus i granskningen är undervisningens kvalitet. Om placeringen i resursskola är korrekt eller om det särskilda stödet ges enligt elevernas åtgärdsprogram ingår inte i Skolinspektionens granskning och bedömning.

Granskningens genomförande

Granskningen har genomförts under hösten 2025 och omfattar 30 resursskolor med minst 8 elever i årskurs 4–9. I urvalet ingår 30 skolenheter varav 14 är resursskolor med enskilda huvudmän och 16 med kommunala huvudmän. På varje skola har undervisning observerats, och elever, lärare och rektorn har intervjuats. Även personal med specialpedagogisk kompetens och övrig personal som är involverade i undervisningen har intervjuats. Intervjuer, lektionsobservationer och huvudmännens inskickade dokumentation har därefter legat till grund för Skolinspektionens bedömning av kvaliteten av undervisningen. För att besvara frågeställningarna har Skolinspektionen bedömt verksamheten utifrån nio kvalitetskriterier. Kvalitetskriterierna för hög kvalitet finns i bilaga 1.

För utförligare beskrivning av metod och urvalsprinciper, se bilaga 2. En förteckning över de skolor som har ingått i granskningen återfinns i bilaga 3. Den rättsliga regleringen återfinns i bilaga 4.

Det här visar granskningen

I det här avsnittet presenteras Skolinspektionens bedömningar och iakttagelser. Kapitlet inleds med en övergripande bedömning av undervisningens kvalitet på de resursskolor som har ingått i granskningen, samt en kortfattad beskrivning av skolorna. Därefter redovisas resultat och iakttagelser uppdelat i tre avsnitt som vart och ett möter granskningens frågeställningar. Det första avsnittet handlar om lärarnas arbete med att ge eleverna det stöd som eleverna är i behov av. Det andra avsnittet handlar om undervisningens fokus på kunskapsutveckling och det tredje handlar om viktiga förhållningssätt i undervisningen, såsom att lärarna visar tilltro till elevernas förmåga.

Undervisningens kvalitet i granskade resursskolor behöver höjas

Skolinspektionens bedömning är att undervisningens kvalitet behöver höjas hos en majoritet av de 30 granskade resursskolorna. Bara två resursskolor bedöms hålla en hög kvalitet i undervisningen inom samtliga delar som Skolinspektionen har granskat. Resterande 28 resursskolor har gemensamt att det saknas viktiga aspekter för en undervisning av hög kvalitet. Det innebär att Skolinspektionen har bedömt att dessa skolor inte lever upp till hög kvalitet vad gäller undervisning som möter elevernas stödbehov, målfokuserad och stimulerande undervisning samt undervisning som präglas av tilltro till elevernas förmågor. På två av skolorna får eleverna undervisning som inom samtliga granskade områden endast i låg utsträckning präglas av hög kvalitet.

De utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat handlar bland annat om att lärarna i högre grad behöver ge eleverna stöd utifrån deras olika behov och förutsättningar. På många granskade resursskolor har Skolinspektionen bedömt att undervisningen också behöver utvecklas så att den blir mer varierad för att motivera och engagera eleverna. Slutligen behöver många skolor stärka arbetet med att synliggöra elevernas progression i syfte att göra eleverna medvetna om sitt eget lärande.

Om de 30 resursskolor som ingått i granskningen

Elevunderlag och organisation

De granskade resursskolorna har i stora drag liknande elevunderlag, även om vissa skillnader finns. På skolornas hemsidor anges till exempel att eleverna kan ha neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som adhd eller autism men även annan problematik, som till exempel långvarig problematisk skolfrånvaro eller utåtagerande beteende. Enligt information på resursskolornas hemsidor samt inskickad dokumentation riktar sig sju av skolorna till elever som bor på HVB-

hem⁴⁷ eller LSS-boende⁴⁸. Av dessa har några av resursskolorna ett eget HVB-hem eller LSS-boende knutet till skolan. På de flesta av de besökta resursskolorna har flera elever insatsen anpassad studiegång, vilket ibland innebär att hela ämnen har tagits bort och ibland att elevens undervisningstid är reducerad.

Med några få undantag har skolorna 20–40 elever⁴⁹ och totalt sett är det mer än dubbelt så många pojkar som flickor inskrivna på de granskade resursskolorna.⁵⁰ Undervisningen bedrivs vanligen i åldersintegrerade grupper, till exempel årskurs 4–6 eller årskurs 7–9.

Inom ramen för granskningen har information om resursskolornas personal samlats in. Enligt den information som huvudmännen har skickat in har merparten av lärarna på de flesta skolorna lärarlegitimation, men det finns också exempel på skolor där endast cirka hälften av lärarna har lärarlegitimation.⁵¹ Enligt samma informationsinhämtning undervisar många av lärarna på en stor andel av skolorna i ämnen inte har behörighet för.

Utifrån huvudmännens inskickade dokumentation och intervjuer framgår att knappt två tredjedelar av skolorna har specialpedagoger i sina personalteam och knappt hälften av skolorna har speciallärare. På en skola finns varken specialpedagog eller speciallärare. En stor personalgrupp på de besökta resursskolorna är också stödjande personal, såsom resurspedagoger, elevassistenter och lärarassistenter. Spridningen mellan skolorna är stor, vissa har endast ett mindre antal stödjande personal i personalgruppen medan de på andra skolor är lika många som antalet lärare.

Eleverna i granskningen är ofta nöjda

De elever som har intervjuats inom ramen för granskningen beskriver generellt sina skolor i positiva ordalag. De allra flesta elever berättar att de trivs, och lyfter skäl som att de uppskattar personalen och att det är en bättre studiemiljö än på deras tidigare skolor. Eleverna upplever att de har goda relationer till lärare och personal. De beskriver att de känner sig sedda, kanske för första gången, och att lärare och annan personal har tid för dem och visar förståelse för deras svårigheter.

Undervisning som möter elevernas behov av aktivt lärarstöd

Granskningens första frågeställning handlar om i vilken utsträckning som undervisningen möter elevernas stödbehov. För att bedömas ha hög kvalitet ska eleverna ges ett aktivt och individanpassat lärarstöd för att de ska förstå, komma i gång med sitt skolarbete och bibehålla sitt engagemang. Undervisningen ska ha en

⁴⁷ Ett HVB-hem är en verksamhet som bedriver vård eller behandling i förening med ett boende.

⁴⁸ LSS står för "Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade". Syftet är att stödet ska hjälpa personer med omfattande funktionsnedsättning att kunna leva ett så gott och självständigt liv som möjligt.

⁴⁹ Medianvärdet för elevantalet på besökta resursskolor är 23 med ett spann från 8 elever till 112 elever.

⁵⁰ Av huvudmännens inskickade dokumentation framgår att det på de besökta skolorna går totalt 602 pojkar och 236 flickor.

⁵¹ Av huvudmannens inskickade personalförteckning framgår bland annat personalens utbildning, om lärare är legitimerade och om lärarna undervisar i ämnen och årskurser som de saknar behörighet för.

tydlig struktur med förutsägbarhet för eleverna, för att de ska veta vad de kan förvänta sig av undervisningen och vad som förväntas av dem. Undervisningen ska därtill präglas av flexibilitet och beredskap att ställa om undervisningen vid behov. Arbetsätt och uppgifter ska också anpassas till aktuella elevers förutsättningar och stödbehov.

Skolinspektionens bedömning är att 19 av de besökta resursskolorna inte lever upp till hög kvalitet i de delar som handlar om att ge eleverna ett aktivt lärarstöd som utgår från elevgruppens behov. Av dessa bedöms sex skolor i låg utsträckning kännetecknas av hög kvalitet och 13 bedöms sakna viktiga aspekter som kännetecknar ett arbete av hög kvalitet. Oftast handlar det om att lärarstöd och anpassningar i större utsträckning behöver utgå från de individuella behoven hos eleverna, eller att lärarstöd exempelvis behöver utformas på ett sätt som stödjer elevernas lärprocesser och ger dem möjlighet att ta till sig undervisningen. Nedan följer en sammanställning av våra bedömningar för området och iakttagelser för respektive kvalitetskriterium⁵².

Elever ges sällan ett aktivt och individanpassat lärarstöd

På en majoritet av de 30 granskade resursskolorna behöver eleverna i högre grad få ett aktivt och individanpassat lärarstöd i undervisningen för att de ska förstå, komma i gång med och bibehålla engagemang för sitt skolarbete. På några skolor finns exempel på att det individuella lärarstödet till eleverna nästan uteblir helt, till exempel då läraren enbart ger instruktioner till hela gruppen samtidigt. Det finns även exempel där lärarna inte har tillräckliga kunskaper om elevernas stödbehov för att veta hur lärarstödet bör utformas för att möta elevernas behov.

Gemensamt för många av dessa skolor är att utformningen av lärarstödet nästan enbart sker spontant i stunden och lärare ofta bara har enstaka strategier för att tillgodose elevernas behov av lärarstöd.

Granskningen visar även att lärarstödet till eleverna ofta är avhängigt av att eleverna får ett direkt personellt stöd, en-till-en vilket ibland leder till att elever får vänta länge innan de får hjälp. Gemensamt för många av dessa skolor är att utformningen av lärarstödet nästan enbart sker spontant i stunden och lärare ofta bara har enstaka strategier för att tillgodose elevernas behov av lärarstöd. Muntliga instruktioner som förmedlas i helgrupp utan kompletterande instruktioner, som till exempel instruktioner på papper eller digitalt, instruktioner på tavlan eller bildstöd som eleven själv kan gå tillbaka till vid

⁵² Kvalitetskriterierna för hög kvalitet finns i bilaga 1.

behov, bidrar till att eleven blir beroende av hjälp från läraren eller någon annan vuxen.

Under Skolinspektionens lektionsobservationer leder sådan väntan ibland till att elever blir passiva; det finns exempel där elev vilat huvudet på bänken ett helt arbetspass. Det kan också leda till att elever riktar fokus mot annat än lektionsinnehållet vilket i en del fall bidrar till stökiga lektioner, som till exempel då elever ägnar sig åt ”skojbråk”, leker med mobilen eller rör sig oplanerat runt i rummet. Det i sin tur bidrar till stök och otrygghet i undervisningsgruppen. Det är vanligt att det saknas strategier som gör att eleverna får träna på att ta sig an skoluppgifter på ett mer självständigt sätt. Det finns exempel på att lärarna eller annan personal i stället leder eleverna fram till rätt svar eller att de själv slutför en uppgift, till exempel då personal själv skriver klart ett svar för eleven eller ritar klart uppgiften i elevens anteckningsbok.

På en del resursskolor försvåras arbetet med att anpassa undervisningen eftersom samverkan mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens är begränsad. Lärare på dessa skolor beskriver att de skulle behöva mer kunskap om specialpedagogik och hade önskat större tillgång till speciallärare och specialpedagoger, till exempel med att ta fram mer anpassat undervisningsmaterial. Det finns även exempel på att samverkan mellan lärare och resurspersonal sker i begränsad omfattning. Resurspersonalen vet därför inte alltid vad syftet med elevuppgifterna är, vilket försvårar möjligheterna att kunna ge ett adekvat stöd eller anpassa skoluppgifterna utifrån elevernas behov.

Resursskolorna som bedömts ha hög kvalitet strävar efter att ge eleverna strategier för att komma vidare i sitt lärande

På skolor som bedömts ha hög kvalitet inom granskningsområdet arbetar lärare och övrig personal medvetet för att ge varje elev ett individanpassat stöd och för att ge eleverna strategier för att komma vidare i sitt lärande. Lärarna på dessa skolor har god kunskap om sina elevers svårigheter och att de kan ta sig olika uttryck. En bredd av stödstrukturer används för att öka tydligheten för de elever som behöver det. Det kan handla om att eleverna får både muntliga och skriftliga instruktioner, stegvisa instruktioner med bilder, digitala lärverktyg och modellering för hur arbetsuppgifter kan genomföras. Det finns lärare som beskriver hur de gör en plan för i vilken ordning som de ska ge eleverna stöd, så att de kommer i gång med uppgifterna. Lärarna och personalen på dessa skolor arbetar medvetet för att försäkra sig om att alla elever har förstått och kommer i gång med sina uppgifter. De berättar i intervjuerna att de strävar efter att ge eleverna strategier som gör att de själva kan komma vidare i sitt lärande. På några skolor finns en uttalad tanke att de inte ska ge mer stöd än vad som behövs i syfte att öka elevernas möjligheter att självständigt ta ansvar för sitt lärande. Det finns också exempel på hur personal arbetar strukturerat för att elever ska tränas in i att klara skolarbetet i en miljö där fler elever finns i rummet. Det kan handla om att först låta en elev arbeta i eget rum för att stegvis gå till att kunna arbeta i ett klassrum med andra elever.

I hälften av de 30 granskade resursskolorna är undervisningen inte tillräckligt strukturerad

Ungefär hälften av de besökta resursskolorna ger en undervisning som endast delvis är strukturerad på ett sätt som ger eleverna förutsägbarhet och en flexibilitet som möter deras behov. På flera skolor varierar det även mellan lärarna i vilken utsträckning de strukturerar undervisningen på ett sätt som ger eleverna en förutsägbarhet som möter deras behov.

Förändringarna sker ofta utifrån vad som händer i stunden snarare än utifrån en handlingsberedskap för förändrade förutsättningar.

Flexibilitet och förmåga att ställa om undervisningen utifrån elevens behov finns till viss del på de flesta skolor, men förändringarna sker ofta utifrån vad som händer i stunden snarare än utifrån en handlingsberedskap för förändrade förutsättningar. Det finns lärare som beskriver att de skulle behöva mer kunskap om specialpedagogik för att ha fler strategier för att ställa om undervisningen och att hantera situationer som uppstår. Ofta handlar flexibiliteten om att lärarna plockar bort uppgifter eller ger eleverna paus alternativt oplanerat avslutar lektionen. I de flesta fall handlar det dock främst om att en resursperson går i väg med en eller flera elever. Det saknas också ofta flexibilitet och strategier för att förändra elevernas uppgifter eller på annat sätt hantera situationer i undervisningen när elever är överksamla eller stör undervisningen.

Resursskolorna med hög kvalitet arbetar medvetet för att skapa en trygg och förutsägbar lärmiljö

På skolor som bedömts ha hög kvalitet inom granskningsområdet präglas undervisningen generellt av en tydlig struktur och det finns ett medvetet arbete för att skapa en trygg och förutsägbar lärmiljö. Ofta arbetar lärarna på dessa skolor utifrån en gemensam grundstruktur i undervisningen. Utgångspunkten är elevernas behov och att se till att eleverna vet och förstår vad de ska göra under lektionen och varför kunskapsinnehållet är viktigt att lära sig. Det finns också exempel på att lärarna även ser till att eleverna ges möjlighet att få veta vad som kommer att hända under hela skoldagen och kännedom om förändringar framöver. Undervisningen präglas av flexibilitet där lärarna och personalen kan ställa om utifrån elevernas dagsform. Det kan handla om att de exempelvis har en gemensam chatt för personalen där dialog förs om snabba ändringar utifrån elevers dagsform. De kan också låta eleverna "checka in" varje morgon för att själva bedöma sin dagsform, för att utifrån det förändra arbetsuppgifter. På dessa skolor kan flexibiliteten lika gärna bestå i att eleverna får mer utmanande uppgifter som att uppgifter tas bort eller att eleven får en paus. Till exempel är lärarna uppmärksamma på stunder där eleverna är mottagliga för mer krävande uppgifter och tillvaratar dem. På en skola ges som exempel på struktur och

förutsägbarhet att de även förbereder eleverna för förändringar och inför förflyttningar, till exempel när de ska besöka nya platser eller berättar var elever ska sitta i en buss innan en resa påbörjas.

Hälften av de 30 granskade resursskolorna möter inte elevernas behov av anpassning av undervisningens innehåll och arbetssätt

På ungefär hälften av de besökta resursskolorna gör Skolinspektionen bedömningen att arbetet med att anpassa undervisningens innehåll och arbetssätt behöver utvecklas. I intervjuerna framkommer att lärarna på de flesta skolorna skaffar sig kunskap om elevernas förutsättningar och stödbehov när eleverna tas emot i resursskolan. Trots det finns exempel på att undervisningen planeras och genomförs på gruppnivå, med liten hänsyn till att eleverna befinner sig på olika kunskapsnivåer och har olika behov av anpassningar, stöd och utmaningar.

En del elever berättar att de tycker att skoluppgifterna är för svåra samtidigt som andra elever tycker att skoluppgifterna är för lätta och inte tillräckligt stimulerande.

På dessa skolor arbetar alla elever ofta med likadana uppgifter och en del elever berättar att de tycker att skoluppgifterna är för svåra samtidigt som andra elever berättar att de är för lätta och inte tillräckligt stimulerande. Det kan även handla om att anpassningarna begränsas till att handla om vissa typer av arbetssätt, såsom att göra uppgifter muntligt eller skriftligt eller att alltid lyssningsläsa i stället för att läsa i en bok.

På några resursskolor arbetar lärare målmedvetet för att anpassa arbetssätt och uppgifter till elevernas individuella behov

På resursskolor som bedömts ha hög kvalitet inom granskningsområdet arbetar lärare målmedvetet för att anpassa arbetssätt och uppgifter till elevernas individuella behov, till exempel genom att kartlägga elevernas förmågor och regelbundet följa upp elevernas progression. Lärarna har en bredd i de anpassningar som görs, och anpassningarna handlar om att stödja, såväl som att utmana, eleverna. Undervisningen planeras och genomförs så att gemensamt lektionsinnehåll kan utföras på olika sätt och uppgifterna är utformade utifrån de enskilda elevernas förutsättningar och aktuella kunskapsnivå. På dessa skolor uppges ofta personal med specialpedagogisk kompetens vara en viktig resurs. Lärarna berättar att de till exempel kan få handledning av skolans specialpedagog med att ta fram handlingsplaner, hitta andra sätt att möta en elev eller ta fram ett annat undervisningsmaterial som är mer anpassat till elevens behov. Lärarna arbetar aktivt för att ge eleverna utmaningar som hjälper dem att utvecklas vidare. Det finns även exempel i granskningen där det i en och samma undervisningsgrupp i matematik finns elever som är i behov av alternativa

hjälpmedel som klossar samtidigt som en elev läser matematik på gymnasienivå. Lärare beskriver hur de som undervisar samma elever har kontinuerliga avstämningar om hur de bäst kan möta elevernas behov. På en skola beskriver lärarna att de ser ett stort värde i att låta eleverna lära i gemenskap med andra. Därför ser de till att eleverna får riktade frågor vid samtal i grupp så att alla ska kunna delta, men också bli utmanade utifrån sin förmåga.

Samarbetet mellan lärare, personal med specialpedagogisk kompetens och resurspersonal lyfts fram som en framgångsfaktor på flera resursskolor som har bedömts ha hög kvalitet i arbetet med att anpassa undervisningens innehåll och arbetssätt till elevernas individuella behov. På motsvarande vis finns det exempel på lärare på skolor med större utvecklingsbehov som ger uttryck för att de inte upplever att de har den kunskap som behövs för att möta elevernas stödbehov och att de saknar specialpedagogisk kompetens för att själva få verktyg att möta elevernas behov.

Målfokuserad och stimulerande undervisning

Granskningens andra frågeställning handlar om i vilken utsträckning undervisningen i resursskolor stimulerar alla elever att nå så långt som möjligt enligt läroplanens kunskapsmål. För hög kvalitet ska undervisningen utgå från läroplanens kunskapsmål och lärarna ska tydliggöra för eleverna vad som är syftet med olika arbetsmoment. Det behöver bli tydligt för eleverna inte bara vad de ska göra utan också vad de ska lära sig och varför kunskapen är viktig. Undervisningen ska därtill bestå av en variation av aktiviteter, uppgifter och redovisningsformer samt stimulera eleverna att lära och utvecklas utifrån sina förutsättningar och förmågor. I det ingår att undervisningen ska innehålla övningar där eleverna får möjlighet att reflektera och diskutera tillsammans för att stimulera deras kunskapsutveckling.

Skolinspektionens bedömning är att 23 av de besökta resursskolorna inte lever upp till hög kvalitet inom området målfokuserad och stimulerande undervisning. 18 resursskolor bedöms sakna viktiga aspekter som kännetecknar en hög kvalitet i arbetet och fem resursskolor bedöms endast i låg utsträckning kännetecknas av hög kvalitet. Det är vanligt att lärarna inte kontinuerligt och på ett elevanpassat sätt förmedlar vilka kunskapsmål som undervisningen utgår från och vilket syfte olika arbetsmoment har. Det är även vanligt att undervisningen inte rymmer en tillräckligt anpassad variation av arbetssätt och uppgifter för att stimulera elevernas utveckling och lärande. I det ingår att utveckla arbetet med att låta eleverna delta i gemensamma samtal och diskussioner.

Undervisningen fokuserar oftast på kunskapsmålen, men det varierar mellan lärare om syfte och mål tydliggörs för eleverna

Granskningen visar att undervisningen i nästan alla besökta resursskolor i huvudsak utgår från läroplanens kunskapsmål. Samtidigt finns det exempel på vissa skolor där kraven på eleverna sänks, till exempel genom att uppgifter förenklas eller tas bort, utan att det är en anpassning till elevernas förmågor. Det framkommer också att målen med undervisningens innehåll och arbetssätt

förmedlas sällan på ett sätt som gör att eleverna både förstår vad som är syftet med arbetet och varför kunskapen är viktig.

Målen med undervisningens innehåll och arbetssätt förmedlas sällan på ett sätt som gör att eleverna både förstår vad som är syftet med arbetet och varför kunskapen är viktig.

Vikten av att lära sig ett visst kunskapsinnehåll förklaras ibland enbart med hänvisning till att "det krävs på gymnasiet". Det händer också att lärarna går igenom betygskriterierna utan att koppla dem till någon aktuell arbetsuppgift eller något sammanhang som eleverna förstår. Kunskapen riskerar då att bli lösryckt ur sitt sammanhang och lärandet mindre meningsfullt för eleverna, vilket kan påverka elevernas motivation och kunskapsutveckling negativt. På de flesta resursskolorna varierar det dock mellan lärare inom skolan hur väl syfte och mål tydliggörs för eleverna.

På en del resursskolor konkretiserar lärarna kunskapsmål och syfte utifrån elevernas vardag

På resursskolor som bedömts ha hög kvalitet inom det här området finns ett medvetet arbete med att tydliggöra för eleverna både undervisningens mål och vilket syfte olika arbetsmoment har. Syftet med olika arbetsmoment och hur de bidrar till kunskapsmålen konkretiseras exempelvis muntligt, skriftligt eller visuellt utifrån elevernas förutsättningar och behov. Som ingång till varför kunskapen är viktig använder lärarna exempel från elevernas vardag, intressen och framtidsmål. Det finns lärare som tydliggör nyttan med kunskapen genom att exempelvis lyfta fram vikten av att öva på ordens betydelse för att förstå en text som känns relevant för eleverna eller genom att relatera till vardagssituationer där eleverna kan använda sig av det de har lärt sig. På flera skolor engageras eleverna i arbetet genom att de i början av ett område får reflektera tillsammans över varför olika kunskaper är bra att ha, och regelbundet reflektera över vad de har lärt sig.

Begränsad variation i aktiviteter, uppgifter och redovisningsformer

På över hälften av de besökta resursskolorna rymmer undervisningen en begränsad variation av aktiviteter, arbetssätt och redovisningsformer. Det finns även flera exempel på skolor där enskilt arbete helt dominerar undervisningen. Eleverna på dessa skolor får sällan arbeta på olika sätt eller tillsammans med andra elever. Deras möjligheter att få visa sina kunskaper på andra sätt än skriftligt är oftast små, även om de elever som har behov av det får visa sina kunskaper muntligt. I intervjuer beskriver elever på flera av de besökta resursskolorna att de skulle önska mer variation i undervisningen. Det finns även elever som ger uttryck för att de inte vet om när, eller hur, de ska redovisa sina kunskaper för läraren.

Det finns elever som tycker att undervisningen ibland är väldigt enformig och säger att de då tappar engagemang och ork för skolarbetet.

Det framgår även i intervjuer att det finns elever som tycker att undervisningen ibland är väldigt enformig och säger att de då tappar engagemang och ork för skolarbetet. Hur väl lärarna anpassar arbetssätten till elevernas behov skiljer ofta inom samma skola, till exempel mellan olika lärare och mellan arbetssätt i olika årskurser.

På en del resursskolor har lärarna en medveten strategi för att stimulera elevernas lärande

På skolor som bedömts ha hög kvalitet inom granskningsområdet planerar och genomför lärarna undervisningen utifrån elevernas olika behov. Lärarna använder en genomtänkt variation av aktiviteter och uppgifter på ett sätt som syftar till att stimulera eleverna i deras lärande. I intervjuerna beskriver dessa lärare oftast en medveten strategi för att eleverna ska bli bekanta med olika sätt att arbeta på, även om det kan vara utmanande för en del elever. Det kan handla om att låta eleverna öva sig på att lära i gemenskap med andra eller att pröva på att läsa en text i stället för att lyssna på samma text. Lärare på dessa skolor beskriver hur de ger eleverna möjlighet att öva på att redovisa sina kunskaper på olika och nya sätt, samtidigt som de också ser till att eleverna kan visa sina kunskaper på det sätt som passar dem bäst. På flera av de besökta resursskolorna framgår att lärarna arbetar tillsammans med att planera undervisningen, vilket bidrar till att de kan sprida kunskap till varandra om vad som fungerat väl och mindre väl för eleverna.

Få tillfällen för gemensam reflektion och diskussion

Eleverna på en majoritet av de besökta resursskolorna ges sällan möjlighet att diskutera och reflektera tillsammans. Övningar där eleverna får diskutera frågor utifrån olika perspektiv är mer ovanligt på de skolorna, eftersom undervisningen till stor del består av enskilt arbete. På dessa skolor är det sällan undervisningen innehåller planerade inslag där eleverna får träna på att diskutera tillsammans och till exempel reflektera över undervisningens innehåll.

Det är visserligen vanligt att lärare ställer frågor under genomgångarna som berör innehållet i lektionen, men det är mer en kommunikation mellan lärare-elev. Det finns lärare på flera resursskolor som uttrycker att deras elever har svårigheter som gör det utmanande för dem att organisera undervisningen så att deras elever får möjlighet att diskutera i en trygg miljö, fri från kränkningar. Enligt deras egen utsago undviker dessa lärare därför ofta att planera för att låta eleverna öva på att möta andras åsikter i undervisningen. Av intervjuer framkommer även att elever på vissa skolor uttrycker att det saknas ett arbetsklimat där alla elever både vågar och vill delta i gemensamma samtal och diskussioner.

På vissa resursskolor arbetar lärarna medvetet för att skapa ett klassrumsklimat där eleverna kan reflektera och diskutera

På de resursskolor som bedömts ha hög kvalitet inom granskningsområdet hittar lärarna sätt att genomföra en undervisning med övningar där eleverna får reflektera och diskutera tillsammans. Ofta framgår det att lärarna medvetet arbetar för att skapa ett tillitsfullt klassrumsklimat, till exempel genom tydliga förhållningsregler, värdegrundsövningar och genom medvetna gruppindelningar för att gynna en positiv och trygg lärmiljö. Det är också vanligt att dessa lärare förbereder eleverna på samtal i grupp och planerar för en progression i övningar så att eleverna ska kunna delta i gemensamma diskussioner och reflektioner. De beskriver till exempel att progression kan vara att eleven i ett första steg säger hej. Längre fram kan elever först få delta genom att lyssna och se hur andra elever gör i en diskussion för att i nästa steg kunna delta mer aktivt. På en skola beskriver lärarna att personalen har gemensamma och tydliga förhållningsregler när de låter eleverna träna på att uttrycka sina åsikter och lyssna till andras. Eleverna kan även få träna sig i att diskutera i små grupper där läraren stödjer samtalen med till exempel bilder eller text. På en annan skola beskriver lärarna att de för att underlätta samtalen genomför sådana övningar när de är ute på *walk and talk*⁵³ med sina elevgrupper.

Tilltro till elevernas förmågor och stärkande av deras motivation och engagemang

Granskningens tredje frågeställning handlar om i vilken utsträckning som undervisningen präglas av en tilltro till elevernas förmåga och stärkande av deras motivation och engagemang. För hög kvalitet ska undervisningen präglas av höga förväntningar på eleverna, och undervisningen ska innehålla inslag som avser att stärka elevernas självförtroende. Eleverna ska dessutom ges stöd för att bli medvetna om sitt eget lärande och sina förmågor i syfte att främja tron på den egna kapaciteten. Eleverna ska även regelbundet involveras i undervisningens utformning utifrån förutsättningar, ålder och mognad i syfte att främja aktivt engagemang och motivation att lära.

Skolinspektionens bedömning är att 4 av de besökta resursskolorna lever upp till hög kvalitet, 22 skolor bedöms sakna viktiga aspekter som kännetecknar hög kvalitet i arbetet och 4 skolor bedöms endast i låg utsträckning kännetecknas av hög kvalitet. Vanliga utvecklingsområden handlar om att lärarna i större utsträckning behöver arbeta för att eleverna ska bli medvetna om sitt eget lärande och sina förmågor, till exempel genom att synliggöra elevernas progression. Dessutom behöver resursskolorna utveckla metoder som gör att eleverna blir mer involverade i undervisningens utformning.

Vanligt med låga förväntningar på eleverna på de 30 granskade resursskolorna

På ungefär hälften av skolorna bedömer Skolinspektionen att lärarna delvis eller i låg grad förmedlar höga förväntningar på eleverna. På de resursskolor där lärarna

⁵³ Lärare tar med elever på promenad samtidigt som eleverna får samtala kring olika ämnen.

förmedlar låga förväntningar på eleverna är det vanligt att lärare uttrycker en osäkerhet kring att till exempel uppmuntra eleverna att försöka lite till eller att ta ett steg mot att lära sig det som är svårt. På dessa skolor är det också vanligare att lärare och övrig skolpersonal beskriver att eleverna saknar vissa förmågor eller mognad och att det därför är svårt att utmana elever att exempelvis vara med på hela lektioner, jobba med mer utmanande uppgifter eller öva på att diskutera. Det finns elever som berättar att de har sagt till lärare att skoluppgifter är för lätta, men att det inte har lett till förändring. En elev säger att det inte finns någon motiverande press på lektionerna, som till exempel att "nu ska jag lära mig det här". I intervjuer med eleverna framkommer även att eleverna inte alltid förstår varför de till exempel ska avsluta lektionen i förtid eller varför skoldagen förkortas.

Avsaknaden av höga krav och utmanande uppgifter motiveras på flera skolor med att det riskerar att höja elevernas stressnivå och påverka deras mående negativt. Till exempel uttrycks en rädsla för att för högt ställda krav kan få elever att inte vilja komma till skolan.

Att eleverna över huvud taget kommer till skolan beskrivs som en styrka och lärarna vill inte riskera att skapa en pressad situation för eleverna så att de riskerar att misslyckas igen.

Elevernas tidigare skolsvårigheter betonas ofta och personalen beskriver att eleverna har en komplicerad skolgång bakom sig med många misslyckanden och trauman. Det relationsskapande arbetet lyfts fram som av särskilt stor betydelse på flera av de skolor där lärarna uttrycker låga förväntningar på eleverna. Att eleverna över huvud taget kommer till skolan beskrivs som en styrka och lärarna vill inte riskera att skapa en pressad situation för eleverna så att de riskerar att misslyckas igen.

En del resursskolor förmedlar höga förväntningar på eleverna

På de skolor där Skolinspektionen bedömer att lärarna förmedlar höga förväntningar på eleverna finns i stället ett aktivt och medvetet arbete med att motivera eleverna och få dem att känna sig kompetenta. Även på dessa skolor lyfts det relationsskapande arbetet fram som viktigt. Men här visar lärarna även på ett tydligt sätt att det eleverna ska lära sig är viktigt och att de tror på elevernas förmåga till lärande. De uppmuntrar och berömmar eleverna och framhåller tydligt vad eleverna gjort bra, till exempel att en elev följt med in i idrottshallen och utfört några övningar med en resursperson. Dessutom uppmärksammar och synliggör de elevernas framsteg och arbetar aktivt med att stärka elevernas självkänsla. Skolorna arbetar aktivt med att hitta en lämplig kravnivå för eleverna och att varken ställa för höga eller för låga krav. Lärarna uttrycker en stark tilltro till att elever klarar att möta höga men rimliga krav och

uppmärksammar risken att göra för stora anpassningar så att nivån på undervisningen blir för låg.

På skolorna där lärarna förmedlar höga förväntningar på eleverna har lärarna både sociala och kunskapsmässiga förväntningar på eleverna och arbetar aktivt för att de ska få tillgång till sina förmågor och uppnå en god kunskapsutveckling. Något som också utmärker många av skolorna med höga förväntningar på eleverna är att personalen ofta uppmuntrar eleverna att försöka lite till. På flera av skolorna har personalen utmanat tidigare föreställningar om vad eleverna klarar av, till exempel att arbeta tillsammans i grupp, vistas i en lokal med okända människor eller att klara av att vara med på simundervisningen.

Många av de 30 skolorna i granskningen saknar strategier och systematik i arbetet med att synliggöra elevernas progression

De flesta av skolorna ger eleverna ett visst stöd för att bli medvetna om sitt eget lärande och sina förmågor, men på många skolor saknar lärarna strategier och systematik i arbetet. På många skolor är det i princip bara i samband med utvecklingssamtal som lärarna samtalar med eleverna om hur de har utvecklats i sitt lärande och vad som kan förbättras ytterligare.

Det finns lärare som säger att de tycker att det är svårt att visa på progression för elever som trots att de har utvecklats ändå inte kommer att nå fram till ett godkänt betyg.

Eleverna själva berättar ofta i våra intervjuer att det inte är tydligt för dem vad de har lärt sig och vad de behöver träna mer på i respektive ämne, och att de önskar att lärarna var tydligare. På några skolor menar lärarna att det är svårt att fokusera på måluppfyllelse när eleverna har svårt att nå kunskapsmålen. Det finns också lärare som säger att de tycker att det är svårt att visa på progression för elever som trots att de har utvecklats inte kommer att nå fram till ett godkänt betyg.

Några resursskolor har ett genomtänkt stöd för att hjälpa eleverna att förstå vad som kan orsaka svårigheter och hur de kan hantera dessa

På skolor som präglas av hög kvalitet inom detta område arbetar lärarna systematiskt och har olika strategier för att eleverna ska bli medvetna om sitt eget lärande. Det finns till exempel skolor där lärarna synliggör elevernas progression genom att jämföra vad eleven klarar av att läsa efter att de fått öva, jämfört med texter som eleverna har läst tidigare. Det finns också skolor där eleverna för loggbok som underlag vid regelbundna handledningstillfällen och som är ett verktyg för att medvetandegöra eleverna om deras progression. På dessa skolor får eleverna också stöd, genom exempelvis elevhälsan, i att förstå vad som kan orsaka svårigheter och hur de kan hantera dessa.

Skolorna tränar sällan eleverna på att ge relevanta synpunkter på undervisningen

Granskningen visar att lärarnas arbete med att involvera eleverna i undervisningens utformning behöver utvecklas. På de flesta skolor finns det endast enstaka tillfällen, exempelvis vid skolstart eller utvecklingssamtal, där eleverna får möjligheter att framföra synpunkter om undervisningen, och det handlar då främst om det stöd eleverna får. Lärarnas undervisning på de besökta resursskolorna är i de flesta fall inte heller utformad så att eleverna lär sig strategier för att kunna ge relevanta synpunkter på undervisningen i syfte att främja deras möjlighet att utveckla ett aktivt engagemang i sin egen skolgång.

Det händer visserligen att lärare till exempel efterfrågar hur elever vill arbeta, såsom om de vill arbeta enskilt i ett eget rum eller om det är något särskilt tillvägagångssätt som elever trivs med. Några lärare ställer ibland frågor i slutet av en lektion om hur arbetet gick eller om elever är nöjda med slutresultatet av ett arbete.

I de flesta fall som eleverna får ge synpunkter är det oftast spontant genom elevernas reaktioner i en undervisningssituation, inte som ett planerat inhämtande av information.

Men i de flesta fall som eleverna får ge synpunkter sker det oftast spontant genom elevernas reaktioner i en undervisningssituation, inte som ett planerat inhämtande av information som omhändertas systematiskt. Elever på en av skolorna berättar att de visserligen har både elevråd och klassråd samt en brevlåda där eleverna kan lämna in förbättringsförslag, men säger att frågor om undervisningens utformning inte kommer upp där.

Det händer att personalen informerar varandra om elevernas uppfattningar om undervisningen, men det sker oftast slumpvis och är avhängigt vilka ur personalen som träffas. På dessa skolor saknas systematiska strategier för att med regelbundenhet efterfråga och ta vara på elevernas synpunkter på undervisningen i syfte att stärka deras motivation och engagemang för skolarbetet.

De flesta skolor saknar ett systematiskt arbete med att inhämta elevernas synpunkter så att de utifrån sina förutsättningar, ålder och mognad kan involveras i undervisningens utformning. Merparten av skolorna har inte heller strategier för att försöka motivera eleverna till att vara med och påverka. Elevernas möjligheter till inflytande handlar i stället ofta om enstaka aspekter av undervisningen, såsom om de vill redovisa sina kunskaper muntligt eller skriftligt.

På vissa resursskolor finns metoder för att samla in och ta vara på elevernas synpunkter kring undervisningen

På några skolor finns ett systematiskt arbete för att samla in elevernas synpunkter och önskemål kring undervisningen. Det finns skolor där lärarna använder sig av olika metoder för att träna eleverna på att ge dessa synpunkter. Där kan de yngre eleverna få öva på att ge synpunkter genom att visa olika symboler, medan de äldre eleverna till exempel kan få besvara skriftliga frågor via loggböcker eller i enkäter. På dessa skolor beskriver eleverna också att lärarna lyssnar på dem och att de regelbundet samtalar kring undervisningens utformning i spontana eller planerade samtal. På dessa skolor framgår det att lärarna reflekterar över elevernas synpunkter och lärarna tar hänsyn till elevernas synpunkter i utformningen av undervisningen.

Avslutande diskussion

Utgångspunkten för placering i en resursskola är att bättre kunna möta elevers stödbehov än vad som har varit möjligt i ordinarie klass eller i en särskild undervisningsgrupp.⁵⁴ Många elever i resursskolor har tidigare haft en tuff tid i en ordinarie grundskola där de inte fått ett individuellt lärarstöd eller fått vara del av en lärmiljö som är tillräckligt anpassad efter deras behov. Resursskolor fyller därmed en viktig funktion för denna elevgrupp.

Denna granskning synliggör utvecklingsbehov i 28 av 30 granskade resursskolor. Den riskbild som var utgångspunkt för granskningen har i stort bekräftats. Granskningen visar att undervisningen på många av de granskade resursskolorna inte planeras och genomförs utifrån elevernas behov av individanpassat lärarstöd i tillräckligt hög grad. Undervisningen rymmer en begränsad variation av aktiviteter, arbetssätt och redovisningsformer, och få skolor har systematik i arbetet med att främja elevernas motivation och lärande.

Regleringen kring resursskolor har inrättats utifrån målsättningen att fler elever ska ges goda möjligheter att fullfölja en grundskoleutbildning. Resursskolor kännetecknas generellt av hög personaltäthet och små gruppstorlekar: förutsättningar som bör ge goda möjligheter att bedriva en undervisning där dessa elever kan utvecklas så långt som möjligt. Det är därför rimligt att ställa höga krav på de huvudmän som organiserar undervisning i form av resursskolor. Skolinspektionen ser det som allvarligt att elever på så många av de granskade resursskolorna inte får en undervisning som når upp till hög kvalitet enligt Skolinspektionens kriterier. Samtidigt finns flera viktiga förutsättningar för god undervisningskvalitet på plats på en del av de granskade resursskolorna.

Majoriteten av de granskade resursskolorna behöver höja undervisningens kvalitet

Resursskolornas viktiga roll för eleverna bekräftas i denna granskning. Många elever beskriver att de känner sig sedda och att lärare och annan personal har tid för dem. Samtidigt visar granskningen att undervisningen som helhet på flera granskade skolor inte lever upp till den höga kvalitet som man bör kunna förvänta sig av en resursskola. I granskningen finns flera exempel på skolor som inte planerar och genomför undervisningen utifrån elevernas behov och undervisning där lärarna omotiverat sänker kraven på eleverna. Det finns även risk för att elevernas motivation och kunskapsutveckling påverkas negativt när målen med undervisningen inte alltid förmedlas på ett sätt som gör att eleverna förstår vad syftet med uppgifterna är och varför kunskapen är viktig.⁵⁵

En nyckel till framgång i särskiljande lösningar är att eleverna får ett omfattande och aktivt lärarstöd i undervisningen.⁵⁶ Stödbehov som inte tillgodoses kan bidra till att elever går miste om möjligheter till lärande och kan även leda till hög

⁵⁴ Skolverket (2025a).

⁵⁵ Håkansson och Sundberg (2023), s. 123; Skolinspektionen (2026), s. 27.

⁵⁶ Westerberg (2023), s. 35 ff.

skolfrånvaro, vilket i sin tur kan leda till att elever lämnar grundskolan med låga kunskaper och små möjligheter till att både söka till och klara av gymnasiet. Det är därför oroande att en hög andel av de granskade resursskolorna inte uppfyller förväntningarna på anpassat och individuellt lärarstöd.

Sällan samverkan mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens

Elever i resursskolor utgör en heterogen grupp med utmaningar av många olika slag och olika, men stora, stödbehov. Medan många granskade resursskolor bedöms ha stora utvecklingsbehov har några skolor en god, eller mycket god, förmåga att ge undervisning som möter elevernas stödbehov. Samtidigt framkommer på flera skolor stora skillnader i undervisningens kvalitet mellan lärare inom samma skola. Denna granskning synliggör därmed också bristen på likvärdig undervisning, både inom och mellan resursskolorna i granskningen.⁵⁷

Trots elevgruppens stora behov av lärarstöd sker samverkan mellan personal med specialpedagogisk kompetens och lärare i begränsad omfattning på flera av de granskade skolorna. Majoriteten av lärarna på de granskade resursskolorna innehar visserligen lärarlegitimation, men på flera skolor är undervisningen organiserad så att många lärare undervisar i ämnen eller årskurser som ligger utanför deras behörighet. På flera av resursskolorna där granskningen har påvisat ett omfattande utvecklingsbehov i arbetet med att möta elevernas behov av stöd deltar också ett stort antal personer utan lärarutbildning i klassrummet. Lagstiftningen är tydlig: undervisning ska bedrivas av behöriga och legitimerade lärare, om inte undantagsregler uttryckligen är tillämpliga.⁵⁸

Det är huvudmannens ansvar att säkerställa att det finns kompetens, till exempel i form av specialpedagoger, för att möta det stödbehov som resursskolans elever har. Huvudmannen har också ett ansvar för att resursskolans elever undervisas av legitimerade lärare med rätt behörighet, om inte undantagsregler gäller.

Låg tilltro till eleverna påverkar undervisningens kvalitet

På flera av de granskade skolorna finns ett alltför ensidigt fokus på det relationella arbetet och i flera fall en avsaknad av utmanande uppgifter för eleverna. Att lärarnas relationer till eleverna är förtroendefulla och stödjande är något som intervjuade lärare och elever är överens om, och som forskning också lyfter som en framgångsfaktor för särskiljande lösningar.⁵⁹ Även om det relationella perspektivet är grundläggande för god undervisning är det viktigt att lärarna säkerställer att det inte sker på bekostnad av fokus på kunskap och lärande och elevernas möjlighet att nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Forskningsstudier visar att när elever placeras i särskiljande lösningar tenderar deras lärare att sänka de kunskapsmässiga kraven på dem. Detta stämmer väl överens med Skolinspektionens iakttagelser på många av de granskade skolorna. Lärare på flera skolor uttrycker en osäkerhet kring att till exempel uppmuntra

⁵⁷ Skolinspektionen (2026), s. 15, 22.

⁵⁸ 2 kap 13, 17, 18 och 20 § Skollagen.

⁵⁹ McGregor et al. (2015). Håkansson och Sundberg (2020), s. 93

eleverna att försöka lite till eller ta ett steg mot att lära sig det som är svårt. När tidigare uppfattningar och antaganden om elevers kapacitet och förmåga bekräftas i stället för att utmanas, minskar elevernas möjligheter att utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Granskningens resultat visar dock på en variation där några skolor uppvisar en hög tilltro till elevernas förmågor, något som flera forskningsstudier också visar är gynnsamt för elevernas lärande. Ett utmärkande drag för dessa skolor är att de arbetar aktivt både med det relationella arbetet och med att hitta en rimlig kravnivå för eleverna. På dessa skolor uttrycker lärarna i stället en stark tilltro till att eleverna klarar höga men rimliga krav och utmanar föreställningar om vad eleverna klarar av.

Strävan mot självständighet i elevernas lärande är viktigt

En del resursskolor i granskningen har en uttalad målsättning att undervisningen ska leda mot att eleverna blir mer självständiga i sitt lärande. I det ingår bland annat att målmedvetet låta eleverna träna på att samarbeta med andra elever, till exempel att delta i en diskussion. På dessa skolor finns också en tydlig strävan mot att eleverna ska ha möjlighet att kunna gå vidare till gymnasieskolan efter grundskolans slut – även om målet inte alltid uppnås. Det är även viktigt att de elever som skulle gynnas av det kunskapsmässigt och socialt kan ges förutsättningar att återgå till en ordinarie skola

Även elever i resursskolor behöver få möjlighet att delta i gemensamt lärande

Granskningen synliggör att elever på de granskade resursskolorna sällan ges möjlighet att öva på att arbeta tillsammans med andra elever. Det är även sällan de får möjlighet att träna på att lyssna på andras argument och samtidigt få pröva sin egen förståelse och sina egna åsikter. Eleverna i granskningen lyfter ofta fram en önskan om mer samtal i grupp men säger också att de avstår från att delta i till exempel diskussioner eftersom de upplever att risken för kränkningar är stor. Här är lärarens roll central för att främja öppenhet, respekt och tydlighet, vilket förutsätter ett medvetet arbete av läraren.⁶⁰

På resursskolor som undviker undervisningsmoment som till exempel diskussioner och samtal i grupp finns risk att eleverna vare sig får träna på att lyssna till andras åsikter, utmanas i sina föreställningar eller träna på att uttrycka sig. När skolan inte ger eleverna möjlighet att resonera kring olika frågor minskar deras möjlighet att öva på att agera i ett demokratiskt sammanhang. En konsekvens av detta kan bli att eleverna söker svar på andra håll, till exempel sociala medier eller andra forum där debatten är mer polariserad.⁶¹

Det är väl känt att en lyckad skolgång är en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter.⁶² Enligt en studie om skolans betydelse för att skydda barn och unga från kriminalitet ökar risken för att bli lagförd för brott

⁶⁰ Skolforskningsinstitutet (2022), s. 45. Skolforskningsinstitutet (2025), s. 34–36.

⁶¹ Skolforskningsinstitutet (2025), s. VIII.

⁶² Se till exempel Sveriges Lärare (2026) s. 4

redan vid enstaka underkända betyg.⁶³ I detta sammanhang kan det även vara värt att nämna en kartläggning som Myndigheten för delaktighet har genomfört. Den visar att ungdomar med funktionsnedsättningar, till exempel autism eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, har högre risk att dras in i destruktiva miljöer om de saknar rätt stöd.⁶⁴ Här har alla skolor en central roll som skyddsfaktor.⁶⁵ Detta gäller inte minst för de elever som går på resursskolor.

Eleverna i resursskolor utgör en heterogen grupp med utmaningar av många olika slag och olika, men stora, stödbehov som skolan behöver möta för att ge elever möjlighet att nå sin fulla potential. Här är både resursskolornas relationsskapande arbete och deras arbete med att stödja elevers möjligheter att lyckas i skolarbetet ytterst viktigt. Det är därför viktigt att rektorn ser till att lärare och annan personal har gedigen kunskap om metoder för att genomföra undervisning med inslag av arbetsformer som skapar delaktighet, till exempel samarbetsövningar och diskussioner, där eleverna känner sig inkluderade och vågar delta samt känner sig motiverade för skolarbetet.

⁶³ Sveriges lärare (2026), s. 4; Odds är, enligt rapporten, nästan fem gånger högre redan för elever med betyget F i 1–2 ämnen, jämfört med elever med samtliga betyg på godkänd nivå.

⁶⁴ Myndigheten för delaktighet (2025), s. 98.

⁶⁵ Skolverket (2025b).

Referenser

- Hjørne, E. och Säljö, R. (2019a). *Teaching and learning in the special education setting: Agency of the diagnosed child*. Emotional and behavioural difficulties, 24(3), 224–238.
- Hjørne, E. och Säljö, R. (2019b). *Diagnoses and their instructional implications - children's agency and participation in school activities*. Emotional and Behavioral Difficulties, 24(3), 219–223.
- Håkansson, J. och Sundberg, D. (2020). *Utmärkt undervisning. Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Håkansson, J. och Sundberg, D. (2023). *Utmärkt lärare. Forskning om lärarskicklighet och vägarna dit*. Stockholm: Natur & Kultur.
- McGregor, G., Mills, M., te Riele, K. & Hayes, D. (2015). Excluded from school: getting a second chance at a 'meaningful' education. *International Journal of Inclusive Education*, 19(6), 608–625.
- Myndigheten för delaktighet (2025). *Brottsförebyggande arbete för barn och unga med funktionsnedsättning. En kunskapsammansättning om normbrytande beteende och kriminell rekrytering av barn och unga med funktionsnedsättning*. Stockholm: Myndigheten för delaktighet.
- Prop. 2009/10:165. *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*.
- Prop. 2021/22:162 *Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning*.
- Prop. 2021/22:156. *Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd*.
- Skolforskningsinstitutet (2022). *Att lära demokrati – lärares arbetssätt i fokus*. Stockholm: Skolforskningsinstitutet.
- Skolforskningsinstitutet (2025). *Kontroversiella frågor i religionsundervisningen – lärares handlingsalternativ i undervisningen*. Stockholm: Skolforskningsinstitutet.
- Skolinspektionen (2024). *Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolinspektionen (2025a). *Skolenkäten2025. Resultatredovisning för Skolenkäten. Samtliga deltagande skolor*. Stockholm: Skolinspektionen
- Skolinspektionen (2025b). *Skolinspektionens årsrapport 2024 – Iakttagelser och erfarenheter under 2024*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolinspektionen (2026). *Skolinspektionens årsrapport 2025 – Iakttagelser och erfarenheter under 2025*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skollagen (2010:800).
- Skolverket (2014). *Fristående skolor för elever i behov av särskilt stöd – en kartläggning*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2019). *Hälsa för lärande – lärande för hälsa*. Forskning för skolan. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2022). *Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 22*.

Skolverket (2025a). Resursskolor. <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/resursskolor>. (Hämtad 2026-03-15).

Skolverket (2025b). Skolans arbete med att motverka rekrytering till kriminella nätverk. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/skolans-arbete-med-att-motverka-rekrytering-till-kriminella-natverk> (Hämtad 2026-03-19).

Skolverket (2026). Skolenhetsregistret. Hämtat februari 2026.

SOU 2020:42. *En annan möjlighet till särskilt stöd. Reglering av kommunala resursskolor. Delbetänkande av Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven*.

Sveriges Lärare (2026). *F som i Fängelse – En studie om skolans betydelse för att skydda barn och unga från kriminalitet*. SVLU041 2026-05.

Westerberg, V. (2023). *Skolans tillfälliga bakdörr? En studie om den särskilda undervisningsgruppen i relation till skolans inkluderande uppdrag*. Avhandling för filosofie doktorsexamen. Umeå universitet.

Bilagor

Bilaga 1: Skolinspektionens kvalitetskriterier

Frågeställning 1: I vilken utsträckning ges elever i resursskolor en undervisning som möter deras stödbehov?

Aktivt och individanpassat lärarstöd

Eleverna ges ett aktivt och individanpassat lärarstöd för att de ska förstå, komma i gång med sitt skolarbete och bibehålla sitt engagemang.

Struktur med förutsägbarhet och flexibilitet

Undervisningen har en tydlig struktur med förutsägbarhet för eleverna, för att de ska veta vad de kan förvänta sig av undervisningen och vad som förväntas av dem. Undervisningen präglas av flexibilitet och beredskap att ställa om undervisningen vid behov.

Anpassning av arbetssätt och arbetsuppgifter

Arbetssätt och arbetsuppgifter är i såväl planering som genomförande anpassade till elevernas förutsättningar och stödbehov.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning ges elever i resursskolor en målfokuserad och stimulerande undervisning?

Fokus på kunskapsmålen

Undervisningen utgår från läroplanens kunskapsmål. Det tydliggörs för eleverna vad som är syftet med olika arbetsmoment.

Variation i aktiviteter, uppgifter och redovisningsformer

Undervisningen består av en variation av aktiviteter, uppgifter och redovisningsformer för att stimulera eleverna att lära och utvecklas.

Övningar för reflektion och diskussion

Undervisningen innehåller övningar där eleverna får möjlighet att reflektera och diskutera tillsammans för att stimulera elevernas kunskapsutveckling.

Frågeställning 3: I vilken utsträckning präglas undervisningen i resursskolor av tilltro till elevernas förmågor och stärkande av deras motivation och engagemang?

Höga förväntningar, självförtroende och motivation

I undervisningen förmedlas höga förväntningar på eleverna. Det förekommer inslag i undervisningen som avser att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära.

Medvetenhet kring eget lärande och förmågor

I undervisningen ges eleverna stöd för att bli medvetna om sitt eget lärande och sina förmågor i syfte att främja tron på den egna kapaciteten.

Elevers involvering i undervisningens utformning

Eleverna involveras regelbundet i undervisningens utformning utifrån sina förutsättningar, ålder och mognad i syfte att främja aktivt engagemang.

Bilaga 2: Metod och urval

Urval och beskrivning av de granskade skolorna

Granskningen har genomförts under hösten 2025 och urvalet till granskningen omfattar 30 resursskolor med elever i mellan- eller högstadiet eller båda stadierna. Urvalet har gjorts med ambitionen att inkludera skolenheter med minst 15 elever. Med några få undantag hade de besökta resursskolorna 20–40 elever; en av skolorna hade dock endast åtta elever inskrivna på resursskolan vid besökstillfället medan en skola hade 112 elever. I urvalet ingår 16 kommunala och 14 fristående resursskolor. Det eftersträvades också att sprida urvalet mellan olika huvudmän. Urvalet har inte tagit hänsyn till geografisk spridning eller kommunstorlek.

Enkät

För att säkerställa uppgifter om vilka skolenheter som är resursskolor genomfördes en enkät till samtliga grundskolor som i Skolverkets skolenhetsregister var registrerade som resursskolor i januari 2025. Enkäten skickades till 136 rektorer och 131 svar inkom. Av dessa uppgav 116 rektorer att de leder en resursskola med egen skolenhetskod och 113 att de är rektorer för samtliga elever vid resursskolan. I enkäten efterfrågades även uppgifter om antal elever per årskurs. Drygt 40 procent av de svarande uppgav att skolan hade färre än 15 elever. Medianvärdet var 18 elever och medelvärdet 30 elever. Enkätsvaren användes i urvalsprocessen.

Bedömning av kvalitet utifrån kriterier

Granskningens iakttagelser baseras på Skolinspektionens bedömning som gjorts utifrån kvalitetskriterier för det granskade området. Dessa kriterier är framtagna av Skolinspektionen och specifika för granskningen. Kriterierna baseras på en uttolkning av nationella mål och riktlinjer samt den forskning som ligger till grund för granskningens problembild.

Skolinspektionens bedömning har gjorts på en tregradig skala och sammanställts i beslut som kommunicerats till berörda huvudmän. I denna rapport redovisas en samlad analys av bedömningarna av alla de granskade verksamheterna och andra iakttagelser från granskningen. Granskningen ger inte en nationell bild av den undervisning som sker på resursskolor.

Skolinspektionens kriterier för hög kvalitet av det granskade området redovisas i bilaga 1.

Empiri och insamlingsmetod

Granskningens underlag för bedömning har inhämtats genom intervjuer och observationer vid skolbesök, dokumentstudier samt offentlig statistik. Intervjuerna samt observationerna har sammanställts som tjänsteanteckningar och verksamheterna har fått möjlighet att kontrollera dessa tjänsteanteckningar för faktafel.

Dokumentstudier

Inför verksamhetsbesöken har Skolinspektionen begärt in information från huvudmännen. Informationen har bland annat rört lärares erfarenhet och behörighet, antal elever i berörd verksamhet och hur skolan är organiserad. De inkomna dokumenten har använts som underlag för bedömning och som underlag för att planera och genomföra besöken och de olika intervjuerna samt i beslut och övergripande rapport. Även information från skolornas hemsidor har använts i den övergripande rapporten.

Statistik

Skolinspektionen har tagit del av offentlig statistik, till exempel elevantal, samt svar i Skolinspektionens skolenkät.

Intervjuer

Skolinspektionens skolbesök genomfördes mellan september och december 2025. För varje skolenhet som ingår i granskningen intervjuade vi elever, lärare, resurspersoner, övrig personal som var involverad i undervisningen och rektorn.

Vid intervjuerna utgick Skolinspektionens utredare från ett gemensamt intervjustöd men frågornas formulering och ordning liksom vilka följdfrågor som ställdes varierade mellan intervjuerna.

Sammantaget intervjuade vi i granskningen:

- 147 elever
- 120 lärare
- 90 övrig personal⁶⁶
- 30 rektorer, i några fall tillsammans med biträdande rektorer.

Observationer

Totalt observerades 89 lektioner fördelat på 23 lektioner i svenska, 20 lektioner i SO, 19 lektioner i matematik, 11 lektioner i NO och teknik, 6 lektioner i engelska samt totalt 10 lektioner i de praktiskt-estetiska ämnena. Observationerna användes som bakgrund till Skolinspektionens intervjuer och har tillsammans med andra underlag använts för bedömning av undervisningen och för att besvara granskningens frågeställningar.

Bilaga 3: Granskade verksamheter

Resursskolans namn	Huvudman	Lägeskommun
Aktiviaskolan	Aktivias AB	Vallentuna

⁶⁶ I denna intervjugrupp ingår främst personal som på olika sätt bistår lärarna och eleverna och har titlar som resurspedagog, lärarassistent, koordinator och samordnare. I intervjugruppen ingår även 15 specialpedagoger, 4 speciallärare, 4 socialpedagoger, 4 logoped, 3 kuratorer samt 1 skolpsykolog.

Resursskolans namn	Huvudman	Lägeskommun
Arena resursskola	Linköpings kommun	Linköping
Borgsmoskolan 2	Norrköpings kommun	Norrköping
Broarps skola	Viljan Individ och Familj AB	Eksjö
Hedda Wising Resursskola	Härnösands kommun	Härnösand
Igelbäckskolan	Sundbybergs kommun	Sundbyberg
Kalmar Centrumskola	Nytida Solängen AB	Kalmar
Kannebäcksskolan 1-9 resursskola	Göteborgs kommun	Göteborg
Kunskapsskolans Resursskola	Kunskapsskolan i Sverige Aktiebolag	Stockholm
Lanternan	Adventum Specialpedagogik AB	Borlänge
Lindénska skolan	Lerums kommun	Lerum
Lunaskolan Södra	Utvecklingspedagogik Sverige Aktiebolag	Stockholm
Magelungens Grundskola Helsingborg	Magelungen Utveckling AB	Helsingborg
Magitaskolan	Magitaskolan AB	Stockholm
Martinskolan Resursskola	Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola	Stockholm
Mikaelgården Läkepedagogiska Institut	Föreningen Mikaelgårdens Läkepedagogiska institut	Södertälje
Mora Parks skola	Stiftelsen Mora Park	Södertälje
Månsabo	Svalövs kommun	Svalöv

Resursskolans namn	Huvudman	Lägeskommun
Nordanskolan	Upplands Väsby kommun	Upplands Väsby
Oasens skola	Oasen Utbildningscenter AB	Aneby
Resursskolan Orrholmen	Karlstads kommun	Karlstad
Resursskolan	Lycksele kommun	Lycksele
Skuru-Duvnäs resursskola	Nacka kommun	Nacka
Strandbackens resursskola	Piteå kommun	Piteå
Strängnäs resursskola	Strängnäs kommun	Strängnäs
Studiero	HVB Lappetorp AB	Nyköping
Titanskolan	Landskrona kommun	Landskrona
Vollsjö Resursskola	Almaröd Friskola AB	Sjöbo
Värnet	Trelleborgs kommun	Trelleborg
Östersunds resursskola	Östersunds kommun	Östersund

Bilaga 4 Aktuella bestämmelser

Skollag (2010:800) och skolförordning (2011:185)

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Utbildningen inom skolväsendet ska, enligt 1 kap. 9 § skollagen, vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

Av 1 kap. 10 § skollagen framgår att i all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Enligt förarbeten (prop. 2021/22:156 s. 128) ska denna paragraf beaktas när det gäller bland annat placering vid resursskola.

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. Läroplanen för grundskolan finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Enligt 3 kap. 2 § skollagen ska alla barn och elever i samtliga skolformer ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Av 3 kap. 7 § fjärde och femte stycket skollagen framgår att det vid skolenheter där utbildningen är begränsad till att avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskolor) gäller att varje elev vid resursskolan ska ges särskilt stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Enligt förarbetena till aktuell bestämmelse (prop. 2021/22:156 s. 126) kan, för vissa elever, den generella anpassning som resursskolans miljö innebär vara tillräcklig som stödåtgärd, medan det, för andra

elever, kan behövas individuella stödåtgärder därutöver. Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska bland annat behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att det särskilda stödet för en elev i grundskolan ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Av 10 kap. 31 a § skollagen framgår att en kommun får begränsa utbildningen vid en viss skolenhet till att avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola). Kommunen ansvarar för att bedöma om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder för att eleven ska kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas eller för att eleven ska undvika svårigheter i sin skolsituation. Kommunen beslutar om placering av en elev vid en resursskola, efter ansökan av elevens vårdnadshavare. Ansökan får även göras av elevens rektor, om eleven är placerad vid en av kommunens skolenheter och elevens vårdnadshavare medger det. Om det inte finns plats för alla sökande ska ett urval göras. Vid urval ska de elever som har störst behov av det särskilda stöd som resursskolan erbjuder prioriteras.

Av 10 kap. 31 b § skollagen framgår att placeringen vid en kommunal resursskola regelbundet ska följas upp och utvärderas. En elev har rätt att gå kvar vid resursskolan så länge eleven är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder. Om elevens vårdnadshavare begär att placeringen vid resursskolan ska upphöra ska eleven placeras vid en annan av kommunens skolenheter enligt 30 §. Enligt förarbetena till denna bestämmelse (prop. 2021/22:156 s. 130) kan uppföljning av elevens placering vid resursskolan till exempel hanteras inom ramen för den kontinuerliga uppföljning och utvärdering som redan ska göras avseende en elevs åtgärdsprogram. Om det efter en viss tid bedöms vara till elevens bästa att återgå till en ordinarie grundskola bör frågan tas upp med elevens vårdnadshavare för att undvika inläsningseffekter.

Av 10 kap. 35 § skollagen framgår att en fristående grundskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Utbildningen får dock begränsas till att avse bland annat elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola). Huvudmannen för en resursskola ansvarar för att bedöma om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder för att eleven ska kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas eller för att eleven ska undvika svårigheter i sin skolsituation. Om det inte finns plats för alla sökande till en viss resursskola ska ett urval göras. Vid urval ska de elever som har störst behov av det särskilda stöd

som resursskolan erbjuder prioriteras. Huvudmannen behöver inte ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven enligt 39 § tredje stycket. Enligt förarbetena till denna bestämmelse (prop. 2021/22:156 s. 87–88) gäller skyldigheten att följa upp elevernas utveckling, såsom med utvecklingssamtal, systematiskt kvalitetsarbete och uppföljning av åtgärdsprogram, även för fristående resursskolor. Om en fristående resursskola efter en tid skulle anse att det vore till en elevs bästa att återgå till ett ordinarie skolsammanhang bör givetvis också detta tas upp med eleven och elevens vårdnadshavare då utgångspunkten för all utbildning enligt skollagen ska vara barnets bästa.

Enligt 5 kap. 2 § skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av den inledande delen av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning) framgår bland annat att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet.

Vidare framgår det av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter) att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolan ska också enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag) stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan

om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper.

Av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper) framgår vidare att skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola bland annat kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden samt kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Vidare framgår det av riktlinjerna avseende kunskaper att alla som arbetar i skolan bland annat ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare ska lärare bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter samt organisera och genomföra arbetet så att eleven därigenom utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vidare framgår det att skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, bland annat tar ansvar för sitt lärande samt successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Lärare ska också bland annat utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad och svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Enligt läroplanen (Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden) ska eleverna få en utbildning av hög kvalitet i skolan.

Bilaga 5 Referenspersoner

Pia Persson, utredare, Specialpedagogiska skolmyndigheten

Jonas Monsén, undervisningsråd, Skolverket